

**Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника**

**Навчально-науковий юридичний інститут**

**Кафедра цивільного права**

## **МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО**

**методичні вказівки для підготовки до семінарських занять  
студентів 4-го курсу денної форми навчання  
спеціальність 081 «Право»  
освітня програма «Міжнародне та європейське право»**

**м. Івано-Франківськ  
2023**

*Схвалено на засіданні кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол № 10 від 26.05.2022 р.)*

*Схвалено науково-методичною радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 5 від 30.06.2022 р.)*

*Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 2 від 03.11.2022 р.)*

**Рецензенти:**

**Банасевич І.І.**, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

**Ковалишин О.Р.**, кандидат юридичних наук, доцент кафедри судочинства Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

**МИРОНЕНКО І.В.** Міжнародне приватне право: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять студентів 4-го курсу денної форми навчання (спеціальність 081 «Право», освітня програма «Міжнародне та європейське право»). Електронне видання. Івано-Франківськ: Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2023. 36 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до практичних (семінарських) занять з дисципліни «Міжнародне приватне право», а також до здачі екзамену з даної дисципліни. Тут викладені завдання до семінарських занять з дисципліни «Міжнародне приватне право», які включають перелік питань, що виносяться до обговорення на занятті, перелік літератури, до якого включена монографічні та інші наукові джерела з даної тематики, а також перелік нормативно-правових актів, які регулюють відповідні відносини. Також викладено програмові вимоги з даної дисципліни і завдання для індивідуальної роботи студентів.

## ЗМІСТ

|                                                                                                                         |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <u>ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ</u>                                                                                  | 4  |
| <u>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</u>                                                                                   | 5  |
| <u>ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ</u>                                                                   | 8  |
| <i><u>Семінарське заняття № 1-2. Загальні засади міжнародного приватного права</u></i>                                  | 8  |
| <i><u>Семінарське заняття № 3. Джерела міжнародного приватного права</u></i>                                            | 9  |
| <i><u>Семінарське заняття № 4. Спеціально-юридичні методи регулювання у міжнародному приватному праві</u></i>           | 11 |
| <i><u>Семінарське заняття № 5. Застосування колізійних норм та іноземного права у міжнародному приватному праві</u></i> | 12 |
| <i><u>Семінарське заняття № 6-7. Суб'єкти міжнародного приватного права</u></i>                                         | 14 |
| <i><u>Семінарське заняття № 8. Міжнародне речове право</u></i>                                                          | 17 |
| <i><u>Семінарське заняття № 9. Міжнародне право інтелектуальної власності</u></i>                                       | 19 |
| <i><u>Семінарське заняття № 10-11. Договірні зобов'язання у міжнародному приватному праві</u></i>                       | 20 |
| <i><u>Семінарське заняття № 12. Позадоговірні зобов'язання у міжнародному приватному праві</u></i>                      | 23 |
| <i><u>Семінарське заняття № 13. Міжнародне сімейне право</u></i>                                                        | 24 |
| <i><u>Семінарське заняття № 14. Міжнародне спадкове право</u></i>                                                       | 26 |
| <i><u>Семінарське заняття № 15. Міжнародне приватне трудове право</u></i>                                               | 28 |
| <i><u>Семінарське заняття № 16-17. Міжнародний цивільний процес</u></i>                                                 | 30 |
| <i><u>Семінарське заняття № 18. Міжнародний комерційний арбітраж</u></i>                                                | 32 |
| <u>ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ</u>                                                                               | 35 |

## ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

До тем, винесених на розгляд на практичних (семінарських) заняттях, поданий перелік питань, які будуть розглядатись на занятті, а також контрольні питання, що надають можливість перевірити знання та засвідчують поглиблене освоєння матеріалу. До кожної з тем передбачені практичні завдання, які передбачають здійснення правового аналізу відносин, кваліфікації юридичних фактів та використання положень нормативно-правових актів для регулювання правових ситуацій.

При вирішенні практичних завдань насамперед необхідно проаналізувати коло відносин, які склалися, та вибрати правові норми, що підлягають застосуванню в даному випадку. При використанні відповідної правової норми попередньо слід переконатись в її чинності та автентичності тексту, встановити межі дії та сферу застосування. В процесі аналізу норми відбувається також її тлумачення (з'ясування змісту) з урахуванням вивчених теоретичних положень. Відповідь-розв'язок практичного завдання повинна бути максимально повною, обґрунтованою, з посиланням на конкретні статті нормативно-правових актів та визначенням можливих варіантів вирішення, які можуть відрізнятися в залежності від зміни обставин.

Підготовка до практичних (семінарських) занять не вимагає переписування в зошит для підготовки положень підручників чи статей нормативно-правових актів. *Більш того, студенти, котрі при відповіді будуть механічно зачитувати відповідні записи з своїх зошитів без розуміння їх змісту та не зможуть надати більш конкретні роз'яснення, навести приклади чи відповісти на контрольні запитання, здобудуть низькі оцінки.*

Водночас для належних і обґрунтованих відповідей, в першу чергу на контрольні питання та практичні завдання, в зошиті рекомендується вказувати повні назви та інші реквізити відповідних нормативно-правових актів, номери та зміст необхідних статей, вирішення задач чи відповіді на контрольні запитання. Записи в зошитах рекомендується викладати у вигляді тез та загальних висновків як результату повного опрацювання відповідного матеріалу; їх використання при відповідях полегшить виступ студента та дадуть змогу викладачу належним чином перевірити підготовку до заняття.

Сформульовані до кожної теми контрольні питання та практичні завдання покликані полегшити студентам опрацювання матеріалу, дати їм змогу перевірити рівень та якість підготовки, вказати на необхідність додаткового чи більш поглибленого вивчення лекційного матеріалу, положень підручників та нормативно-правових актів.

Дотримання викладених вище загальних рекомендацій сприятиме набуттю ґрунтовних знань з дисципліни «Міжнародне приватне право», розширенню правового світогляду студентів, підвищенню їх професійного рівня.

## ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Поняття, правова природа та завдання міжнародного приватного права.

Історія розвитку міжнародного приватного права.

Приватно-правові відносини з іноземним елементом як предмет міжнародного приватного права.

Методи міжнародного приватного права.

Основні засади (принципи) міжнародного приватного права.

Система міжнародного приватного права.

Міжнародне приватне право як наука та навчальна дисципліна.

Місце міжнародного приватного права у правовій системі.

Система джерел міжнародного приватного права.

Національне законодавство як джерело міжнародного приватного права.

Міжнародний договір у системі джерел міжнародного приватного права.

Міжнародний звичай у системі джерел міжнародного приватного права.

Судова та арбітражна практика як джерело міжнародного приватного права в Україні.

Гармонізація норм міжнародного приватного права.

Поняття та зміст колізійного регулювання у міжнародному приватному праві.

Матеріально-правове регулювання у міжнародному приватному праві: зміст та межі застосування.

Поняття, структура та види колізійних норм.

Основні колізійні прив'язки (формули прикріплення).

Принципи колізійного регулювання.

Правова кваліфікація.

Відсилання в міжнародному приватному праві.

Проблема обходу закону в міжнародному приватному праві.

Застосування права країни з множинністю правових систем.

Іноземне право та передумови його застосування.

Механізми отримання інформації про зміст права іноземної держави.

Застереження про публічний порядок у міжнародному приватному праві.

Інститут імперативних (надімперативних) норм у міжнародному приватному праві.

Суб'єкти міжнародного приватного права: загальна характеристика.

Колізійне регулювання правового статусу фізичної особи в міжнародному приватному праві.

Правовий статус іноземних фізичних осіб в Україні.

Опіка та піклування у міжнародному приватному праві.

Колізійно-правове регулювання опіки та піклування у міжнародному приватному праві.

Юридичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права.

Колізійне регулювання правового статусу юридичних осіб в міжнародному приватному праві.

Участь держави та юридичних осіб публічного права у приватноправових відносинах з іноземним елементом.

Імунітет держави: поняття, види, сучасні концепції.

Загальні засади речових відносин у міжнародному приватному праві.

Колізійні питання міжнародного речового права.

Колізійні норми міжнародного речового права.

Іноземне інвестування в міжнародному приватному праві.

Питання націоналізації іноземної власності.

Уніфікація колізійних та матеріально-правових норм міжнародного речового права.

Загальні засади міжнародного права інтелектуальної власності.

Колізійні питання міжнародного права інтелектуальної власності.

Міжнародне авторське право.

Міжнародна охорона авторського права.

Міжнародна охорона суміжних прав.

Охорона авторських прав іноземних осіб в Україні.

Міжнародне право промислової власності.

Міжнародна охорона прав промислової власності.

Охорона прав промислової власності іноземних осіб в Україні.

Захист прав інтелектуальної власності у міжнародному приватному праві.

Міжнародні договори у сфері права інтелектуальної власності.

Зобов'язання у міжнародному приватному праві: загальна характеристика.

Поняття та види правочинів із іноземним елементом.

Зовнішньоекономічний договір (контракт): поняття, ознаки та особливості правового регулювання.

Колізійні питання правочинів із іноземним елементом.

Колізійне регулювання правочинів із іноземним елементом.

Уніфікація правового регулювання правочинів із іноземним елементом: загальна характеристика.

Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (1980 р.).

Правила ІНКОТЕРМС: зміст та особливості застосування.

Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА.

Недоговірні зобов'язання у міжнародному приватному праві.

Колізійні питання деліктних зобов'язань з іноземним елементом.

Колізійне регулювання недоговірних зобов'язань в міжнародному приватному праві

Уніфікація правового регулювання недоговірних зобов'язань в міжнародному приватному праві.

Колізійне регулювання деліктних зобов'язань у праві ЄС.

Загальні положення міжнародного сімейного права.

Правове регулювання укладення шлюбу з іноземним елементом в міжнародному приватному праві.

Правове регулювання особистих немайнових відносин подружжя в міжнародному приватному праві.

Правове регулювання майнових відносин подружжя в міжнародному приватному праві.

Припинення шлюбу в міжнародному приватному праві.

Міжнародні аліментні зобов'язання.

Усиновлення в міжнародному приватному праві.

Загальні засади правового регулювання спадкових відносин у міжнародному приватному праві.

Колізійні питання спадкування з іноземним елементом.

Колізійне регулювання спадкування з іноземним елементом.

Уніфікація правового регулювання спадкування з іноземним елементом.

Виморочне (відумерле) майно: колізійні питання та особливості правового регулювання.

Загальні положення міжнародного приватного трудового права.

Міжнародно-правове регулювання праці з іноземним елементом.

Колізійне регулювання міжнародних трудових правовідносин.

Правовий режим праці іноземців в Україні.

Правове регулювання праці громадян України за кордоном.

Поняття та предмет міжнародного цивільного процесу.

Джерела міжнародного цивільного процесуального права.

Правові засади участі іноземних осіб у міжнародному цивільному процесі.

Міжнародна підсудність цивільних справ.

Міжнародна правова допомога в цивільних справах.

Визнання та виконання іноземних судових рішень.

Поняття, правова природа та види міжнародного комерційного арбітражу.

Джерела правового регулювання міжнародного комерційного арбітражу.

Компетенція міжнародного комерційного арбітражу.

Арбітражна угода.

Процедура розгляду справ у міжнародному комерційному арбітражі.

Оспорювання арбітражного рішення.

Визнання та виконання арбітражних рішень.

# ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1-2.

## Загальні засади міжнародного приватного права (4 години)

*В межах даної теми розглядаються питання щодо змісту та завдань міжнародного приватного права (надалі – МПП), його місця в національній правовій системі. Особливу увагу слід звернути на вивчення сукупності суспільних відносин, які складають предмет МПП, зміст понять «приватноправові відносини» та «іноземний елемент», а також співвідношення МПП з іншими галузями права. При вивченні системи МПП необхідно з'ясувати її складові елементи, а також особливості положень про міжнародний цивільний процес та їх місце у МПП.*

**Ключові поняття:** міжнародне приватне право, приватноправові відносини, приватне право, іноземний елемент, матеріально-правове регулювання, колізійне регулювання, система галузі права, міжнародний цивільний процес.

### Питання для обговорення:

Поняття, правова природа та завдання міжнародного приватного права.

Історія розвитку міжнародного приватного права.

Приватно-правові відносини з іноземним елементом як предмет міжнародного приватного права.

Методи міжнародного приватного права: загальна характеристика

Основні засади (принципи) міжнародного приватного права.

Система міжнародного приватного права.

Міжнародне приватне право як наука та навчальна дисципліна.

Місце міжнародного приватного права у правовій системі.

### Контрольні питання:

1. Вкажіть, які суспільні відносини складають предмет міжнародного приватного права.

2. Вкажіть спеціальні (техніко-юридичні) методи регулювання у міжнародному приватному праві?

3. Які особливості має система міжнародного приватного права?

4. Як місце займає міжнародне приватне право у системі національного права?

### Практичні завдання:

1. Уряд України звернувся до Європейського Союзу щодо отримання допомоги для здійсненні демаркації кордону з Російською Федерацією та Республікою Білорусь. Обґрунтуйте, чи належать дані правовідносини до сфери міжнародного приватного права?

2. Визначте, що таке «іноземний елемент» у відносинах, що охоплюються міжнародним приватним правом, вибравши правильний варіант відповіді:



- а) характеристика правовідносин;
- б) характеристика громадянства;
- в) характеристика національності.

3. Представники урядів двох держав досягли домовленості щодо змісту двостороннього договору про взаємне гарантування та захист іноземних інвестицій. Визначте, чи охоплюються такі відносини міжнародним приватним правом?

### **Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
5. Мережко О. О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права. К.: Юстиніан, 2010. 320 с.
6. Федіняк Г. С., Федіняк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
7. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.
8. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

### *Семінарське заняття № 3.*

#### **Джерела міжнародного приватного права (2 години)**

*В межах даної теми розглядаються питання щодо особливості та системи джерел правового регулювання в МПП. При вивченні навчального матеріалу необхідно з'ясувати складові елементи системи джерел МПП, їх значення і особливості застосування, а також сучасні тенденції щодо уніфікації і гармонізації норм МПП. Окрема необхідність звернути увагу на основні нормативні акти законодавства України, що містять норми МПП.*

**Ключові поняття:** джерела міжнародного приватного права, внутрішнє (національне) законодавство, міжнародний договір, звичаї міжнародного торгового (ділового) обороту, судова та арбітражна практика, уніфікація в МПП, гармонізація норм МПП.

### **Питання для обговорення:**

Система джерел міжнародного приватного права.

Національне законодавство як джерело міжнародного приватного права.  
Міжнародний договір у системі джерел міжнародного приватного права.  
Міжнародний звичай договір у системі джерел міжнародного приватного права.  
Судова та арбітражна практика як джерело міжнародного приватного права в Україні.  
Гармонізація норм міжнародного приватного права.

**Контрольні питання:**

1. Вкажіть особливості системи джерел МПП?
2. В чому полягає «подвійна» правова природа джерел міжнародного приватного права?
3. Чи можна погодитись з твердженням, що основним джерелом міжнародного приватного права завжди є внутрішнє (національне) законодавство?
4. Що слід розуміти під судовою практикою як одним із джерел міжнародного приватного права?

**Практичні завдання:**

1. Обґрунтуйте значення правової доктрини в Україні при здійсненні правового регулювання приватноправових відносин з іноземним елементом?
2. Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію щодо недопустимості дискримінації іноземних працівників. Обґрунтуйте, чи належить даний акт до джерел міжнародного приватного права?

**Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
5. Мережко О. О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права. К.: Юстиніан, 2010. 320 с.
6. Федіняк Г. С., Федіняк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
7. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.
8. Руденко О. В. Уніфікація міжнародного приватного права в Європейському Союзі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2007. 189 с.
9. Колісник Т. В. Внутрішнє законодавство України як джерело міжнародного приватного права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Національний ун-т внутрішніх справ. Х., 2003. 204 с.
10. Щокіна О. О. Правові звичаї міжнародної торгівлі як джерело міжнародного

приватного права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. академія ім. Я. Мудрого. Харків, 2005. 196 с.

11. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

*Семінарське заняття № 4.*  
**Спеціально-юридичні методи регулювання у міжнародному  
приватному праві**  
(2 години)

*В межах даної теми розглядаються питання щодо основ колізійно-правового регулювання в МПП. Особливу увагу слід звернути на вивчення поняття, структури та видів колізійних норм. Важливим також є засвоїти перелік та сферу застосування основних колізійних прив'язок (формул прикріплення), а також принципів сучасного колізійного регулювання.*

**Ключові поняття:** колізійна норма, матеріально-правова норма, обсяг (об'єм), прив'язка (формула прикріплення),

**Питання для обговорення:**

Поняття та зміст колізійного регулювання у міжнародному приватному праві.

Матеріально-правове регулювання у міжнародному приватному праві: зміст та межі застосування.

Поняття, структура та види колізійних норм.

Основні колізійні прив'язки (формули прикріплення).

Принципи колізійного регулювання.

**Контрольні питання:**

1. Вкажіть особливості структури колізійної норми.
2. Вкажіть основні види класифікацій колізійних норм.
3. Наведіть найбільш типові колізійні прив'язки (формули прикріплення), що застосовуються у міжнародному приватному праві.
4. Визначте, в чому полягає зміст «автономії волі» і яка сфера її застосування у міжнародному приватному праві України?

**Практичні завдання:**

1. За правом якої держави слід визначати дієздатність іноземного громадянина, що тимчасово перебуває в Україні?
2. Яким чином слід визначити право, яке регулює договір поставки, який укладений між українською та румунською фірмами? Чи може відповідне право визначатися за домовленістю контрагентів?
3. Чи буде визнаватися в Україні належним за формою заповіт, який було складено у Канаді відповідно до місцевого права в письмовій формі та підписано за участю двох

свідків?

**Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
5. Мережко О. О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права. К.: Юстиніан, 2010. 320 с.
6. Фединак Г. С., Фединак Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
7. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.
8. Кисіль В. І. Механізми колізійного регулювання в сучасному міжнародному приватному праві: дис... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Інститут міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. К., 2001. 396 с.
9. Задорожна С. М. Автономія сторін в міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К., 2006. 202 с.
10. Пшеничнюк Д. В. Колізійний принцип тісного зв'язку у міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка; Ін-т міжнар. відносин. 2011. 196 с.
11. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

*Семінарське заняття № 5.*

**Застосування колізійних норм та іноземного права у міжнародному приватному праві  
(2 години)**

*В межах даної теми розглядаються теоретичні та практичні питання, які виникають у зв'язку із застосуванням колізійних норм (кваліфікація колізійних норм, зворотне відсилання та відсилання до законодавства третьої держави, обхід закону, взаємність) та іноземного права (пошук та кваліфікація норм іноземного права, застереження про публічний порядок) при регулюванні приватноправових відносин з іноземним елементом.*

**Ключові поняття:** застосування колізійної норми (первинна кваліфікація),

конфлікт кваліфікацій, застосування іноземного права (вторинна кваліфікація), зворотне відсилення, відсилення до права третьої держави, обхід закону, взаємність, застереження про публічний порядок, правовий режим в МПП.

### **Питання для обговорення:**

Правова кваліфікація.

Відсилення в міжнародному приватному праві.

Проблема обходу закону в міжнародному приватному праві.

Застосування права країни з множинністю правових систем.

Іноземне право та передумови його застосування.

Механізми отримання інформації про зміст права іноземної держави.

Застереження про публічний порядок у міжнародному приватному праві.

Інститут імперативних (надімперативних) норм у міжнародному приватному праві.

### **Контрольні питання:**

1. Вкажіть особливості порядку врегулювання правовідношення з іноземним елементом із застосуванням колізійних норм в порівнянні із регулюванням на підставі матеріальних уніфікованих норм міжнародних договорів?

2. Як співвідносяться між собою концепції застереження про публічний порядок та імперативних (надімперативних) норм в МПП?

3. Визначте правові наслідки порушення правил про «обхід закону» згідно законодавства України.

3. Визначте, в чому полягає зміст «взаємності» у міжнародному приватному праві.

4. Вкажіть значення та види правових режимів у міжнародному приватному праві.

### **Практичні завдання:**

1. Громадяни України зареєстрували юридичну особу в Республіці Болгарія з метою отримання нею статусу суб'єкта господарювання-нерезидента. Обґрунтуйте, чи можна такі дії розглядати як «обхід закону»? Які наслідки тягне за собою визнання певних дій як «обходу закону» за українським законодавством?

2. Український суб'єкт господарювання уклав з своїм американським партнером контракт, в якому було передбачено застосування щодо регулювання даного контракту іноземного права, яке передбачало, що усі спори щодо договірних зобов'язань вирішуються виключно у позасудовому порядку. В процесі виконання договору виник спір і українська сторона звернулась до місцевого суду з позовом. Український суд прийняв справу до розгляду, відкинувши заперечення відповідача з посиланням на умови контракту та положення іноземного права. Вкажіть, який з інститутів МПП був застосований судом у даному випадку?

### **Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.

3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
5. Мережко О. О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права. К.: Юстиніан, 2010. 320 с.
6. Фединак Г. С., Фединак Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
7. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.
8. Кисіль В. І. Механізми колізійного регулювання в сучасному міжнародному приватному праві: дис... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Інститут міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. К., 2001. 396 с.
9. Філіп'єв А. О. Застосування іноземного права для регулювання приватно-правових відносин: проблеми та перспективи: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2009. 210 с.
10. Задорожна С. М. Автономія сторін в міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К., 2006. 202 с.
11. Пшеничнюк Д. В. Колізійний принцип тісного зв'язку у міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка; Ін-т міжнар. відносин. 2011. 196 с.
12. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

#### Семінарське заняття № 6-7.

#### Суб'єкти міжнародного приватного права (4 години)

*В даній темі розглядаються питання щодо кола учасників правовідносин, що регулюються МПП, зокрема фізичних осіб, юридичних осіб та держав. Необхідно чітко засвоїти колізійні прив'язки, які використовуються в МПП для врегулювання питань правосуб'єктності фізичних і юридичних осіб, а також критерії, що лежать в основі цих колізійних прив'язок. Особливу увагу слід звернути на особливості правового статусу різних категорій фізичних осіб як суб'єктів міжнародного приватного права, зокрема підстави їх поділу на категорії за правовим статусом, поняття та основні види юридичних осіб у практиці МПП, особливості участі держав у приватноправових відносинах міжнародного характеру. Необхідно звернути увагу на правовий статус держави як учасника відносин, що охоплюються МПП, з огляду на існуючі концепції імунітету держави.*

**Ключові поняття:** особистий закон (національність) фізичної особи, особистий

закон (національність) юридичної особи, громадянство, іммігрант, біженець, іноземець, особа без громадянства, імунітет, абсолютний імунітет держави, обмежений (функціональний) імунітет держави

### **Питання для обговорення:**

Суб'єкти міжнародного приватного права: загальна характеристика.

Колізійне регулювання правового статусу фізичної особи у міжнародному приватному праві.

Правовий статус іноземних фізичних осіб в Україні.

Опіка та піклування у міжнародному приватному праві.

Юридичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права.

Колізійне регулювання правового статусу юридичних осіб в міжнародному приватному праві.

Участь держави та юридичних осіб публічного права у приватноправових відносинах з іноземним елементом.

Імунітет держави: поняття, види, сучасні концепції.

### **Контрольні питання:**

1. Вкажіть основні підходи щодо визначення особистого закону фізичної особи у сучасному міжнародному приватному праві.

2. Вкажіть основні положення щодо правового статусу біженця у міжнародному приватному праві.

3. Вкажіть нормативні акти, яким визначається правовий статус іноземних суб'єктів в Україні.

4. Вкажіть основні критерії щодо встановлення «національності» юридичної особи в міжнародному приватному праві.

5. Вкажіть, у чому полягає зміст доктрини «функціонального» імунітету держави.

### **Практичні завдання:**

1. Громадяни іноземної держави створили в Україні юридичну особу, яка у встановленому порядку була зареєстрована як підприємство з іноземними інвестиціями. В зв'язку з тим, що дана юридична особа була створена іноземцями, здійснювала свою діяльність та отримувала прибуток переважно за кордоном, постало питання, яким чином повинні здійснюватися призначення та звільнення з посади керівника підприємства, оскільки українське та російське законодавства регулюють ці питання дещо по-різному. Вирішіть дану справу.

2. У дипломатичного представництва іноземної держави в Україні виникла значна заборгованість перед місцевою енергопостачальною компанією щодо оплати використаної електроенергії. Обґрунтуйте, чи належать дані відносини до сфери регулювання міжнародного приватного права? Чи можливим є звернення до місцевого суду щодо стягнення такої заборгованості із дипломатичного представництва іноземної держави?

### **Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021.

408 с.

2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.

3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.

4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.

5. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. проф. В.П. Жушмана та доц. І.А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.

6. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.

7. Мєрежко О. О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права. К.: Юстиніан, 2010. 320 с.

8. Федіняк Г. С., Федіняк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.

9. Баймуратов М. О., Чорнолуцький Р. В. Міжнародне приватне (колізійне) право України: правосуб'єктність осіб (теоретико-методологічні аспекти): монографія. Суми: Університетська книга, 2009. 252 с.

10. Ніколаєв І. С. Держава Україна як суб'єкт міжнародного приватного права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. 2006. 190 с.

11. Гіренко О. Т. Сучасні тенденції регулювання юрисдикційних імунітетів у міжнародному приватному праві: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2009. 219 с.

12. Юніна М. П. Уніфікація право- та дієздатності юридичних осіб у міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х., 2011. 190 с.

13. Загальна декларація прав людини (1948 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

14. Конвенція про статус біженців (1951 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

15. Конвенція про транснаціональні корпорації (1998 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

16. Європейська конвенція щодо імунітету держав (1972 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

17. Конвенція ООН про юрисдикційні імунітети держав та їх власності (2004 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

18. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

19. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 року № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>

20. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 року № 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>

21. Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001 року № 2491-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text>



*Семінарське заняття № 8.*  
**Міжнародне речове право**  
(2 години)

*В межах даної теми розглядаються питання щодо регулювання речово-правових відносин у МПП. При підготовці до семінарського заняття необхідно зосередити увагу на колізійних питаннях права власності в МПП, тобто тих питаннях речово-правових відносин, регламентація яких є відмінною у різних державах, що створює перешкоди у правовому регулюванні. Крім цього необхідні вивчити основні та додаткові прив'язки щодо регулювання речово-правових відносин у МПП, а також знати перелік та основні положення міжнародно-правових актів в даній сфері.*

*Окремим блоком даної теми є питання щодо регулювання іноземних інвестицій, оскільки вони є типовим прикладом ситуації, коли об'єкти права власності перебувають в іноземній державі. З даного питання слід звернути увагу на міжнародно-правове регулювання відносин іноземного інвестування, основні положення актів національного законодавства щодо регулювання даних відносин, а також правовий режим іноземних інвестицій в Україні.*

**Ключові поняття:** колізійні питання відносин власності, закон місця знаходження речі, закон держави відправлення вантажу, набувальна давність в МПП, іноземна інвестиція, правовий режим.

**Питання для обговорення:**

Загальні положення речового права.

Колізійні питання речового права у міжнародному приватному праві.

Колізійні норми речового права в внутрішньому законодавстві України.

Правове регулювання іноземних інвестицій в Україні: загальні положення.

Гарантії та правові механізми захисту іноземних інвестицій в Україні.

**Контрольні питання:**

1. Вкажіть основні колізійні питання відносин власності у міжнародному приватному праві.

2. Вкажіть основні механізми захисту іноземних інвестицій у сучасному міжнародному приватному праві.

3. Вкажіть основні положення щодо правового режиму іноземних інвестицій в Україні.

**Практичні завдання:**

1. В українському законодавстві закріплений наступний основний колізійний принцип щодо регулювання відносин власності у відносинах з іноземним елементом:

- а) «автономії волі» сторін;
- б) законодавство держави місця знаходження речі;
- в) законодавство держави місця здійснення операції;
- г) законодавство держави місця державної реєстрації майна.

2. Іноземний громадянин приїхав до України на роботу за контрактом в якості тренера з кульової стрільби. Пізніше міжнародною поштою до України йому було відправлено дві гвинтівки, що були належним чином набуті ним у власність у його країні. Коли посилка була доставлена в Україну, одержувач не зміг її отримати, оскільки дозвіл на зберігання зброї у нього був відсутній і органи внутрішніх справ відмовились такий дозвіл видавати. Вважаючи, що порушується його право власності, іноземець звернувся до суду з позовом про захист права власності та оскарження відповідної відмови. Здійсніть правовий аналіз даної ситуації.

### **Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
5. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.
6. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
7. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами (1965 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
8. Конвенція про юрисдикційні імунітети держав та їх власності (2004 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
9. Конвенція про право, що застосовується до режимів власності подружжя (1978 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
10. Конвенція про закон, що застосовується до передачі права власності у разі міжнародного купівлі-продажу товарів (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
11. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

### *Семінарське заняття № 9.*

### **Міжнародне право інтелектуальної власності** (2 години)

*Окремим розділом МПП є право інтелектуальної власності. При вивченні даної тематики слід врахувати, що основне призначення цього розділу правового регулювання*

– це захист немайнових та майнових прав на результати творчої діяльності та прирівняні до них результати. Його особливості випливають із правової природи об'єктів права інтелектуальної власності (мають нематеріальну природу і у багатьох випадках не можуть відчужуватися), а також специфіки їх захисту (національним правом вони захищаються лише протягом певного строку та у межах території відповідної держави). Відтак їх захист ґрунтується на системі міжнародних договорів у сфері права інтелектуальної власності.

**Ключові поняття:** інтелектуальна власність, об'єкти інтелектуальної власності, авторські право, майнові та особисті немайнові права автора, право промислової власності.

### **Питання для опрацювання**

Загальна засади міжнародного права інтелектуальної власності.

Колізійні питання міжнародного права інтелектуальної власності.

Міжнародне авторське право.

Міжнародне право промислової власності.

Міжнародна охорона прав промислової власності.

Система міжнародних договорів у сфері права інтелектуальної власності.

### **Контрольні питання:**

1. В чому полягають особливості міжнародно-правового захисту інтелектуальної власності?
2. Вкажіть основні міжнародно-правові механізми захисту авторських прав?
3. Які колізійні прив'язки із питань інтелектуальної власності застосовуються у міжнародному приватному праві?
4. Вкажіть міжнародні чинні міжнародні договори України захисту інтелектуальної власності?

### **Практичні завдання:**

1. За основною колізійною прив'язкою, згідно українського законодавства, захист прав інтелектуальної власності визначаються:
  - а) правом держави до якої власник об'єкта інтелектуальної власності;
  - б) правом держави, у якій відповідні права зареєстровано;
  - в) правом держави, у якій ці права використовуються;
  - г) право держави, у якій вимагається захист цих прав.
2. Згідно українського законодавства, до правочинів, предметом яких є право інтелектуальної власності, застосовується:
  - а) право України;
  - б) виключно положення, що передбачені міжнародними договорами України;
  - в) право відповідно до права держави суду;
  - г) право, що визначається згідно колізійних норм, якщо інше не передбачено міжнародним договором України.

### **Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
5. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В.П. Жушмана та доц. І.А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.
6. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
7. Паризька конвенція про охорону промислової власності (1883 р.) (із наступними змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
8. Всесвітня конвенція про авторське право (1952 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
9. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (1961 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
10. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (1971 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
11. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм (1971 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
12. Сінгапурський договір про право товарних знаків (1996 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
13. Договір про патентне право (2000 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
14. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (1994 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
15. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

### *Семінарське заняття № 10-11*

### **Договірні зобов'язання у міжнародному приватному праві (4 години)**

*В межах даної теми розглядаються питання правового регулювання правочинів з іноземним елементом. При підготовці до семінарського заняття слід звернути увагу на поняття «міжнародного комерційного правочину», «споживчого договору з іноземним елементом», а також особливості їх регулювання. Особливої уваги заслуговує вивчення змісту і особливостей основної («автономія волі») та додаткових («закон найбільш тісного зв'язку», «закон держави продавця») колізійних прив'язок щодо регулювання міжнародних договірних зобов'язань. На сьогодні існує значна кількість міжнародно-правових актів, як нормативного, так і ненормативного характеру, які також регламентують сферу міжнародних комерційних правочинів; відповідно, необхідно*

*знати перелік та основні положення найбільш важливих міжнародних актів з даного питання.*

**Ключові поняття:** міжнародний комерційний договір, зовнішньоекономічний договір (контракт), автономія волі, закон держави місця укладення договору, форма правочину, комерційне право (*lex mercatoria*).

**Питання для обговорення:**

Зобов'язання у міжнародному приватному праві: загальна характеристика

Поняття та види правочинів із іноземним елементом.

Зовнішньоекономічний договір (контракт): поняття, ознаки та особливості правового регулювання.

Колізійні питання правочинів із іноземним елементом.

Колізійне регулювання правочинів із іноземним елементом.

Уніфікація правового регулювання правочинів із іноземним елементом: загальна характеристика.

Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (1980 р.).

Правила ІНКОТЕРМС: зміст та особливості застосування.

Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА.

**Контрольні питання:**

1. Вкажіть основні та факультативні ознаки зовнішньоекономічного договору (контракту)?

2. Вкажіть міжнародно-правові акти, що регулюють договірні зобов'язання у міжнародному приватному праві.

3. Вкажіть сферу застосування «Віденської конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів» (1980 р.)?

**Практичні завдання:**

1. Між українським акціонерним товариством і болгарською фірмою був укладений договір поставки. Сторони вибрали в якості застосовного права українське право. Актом приймання товару було встановлено, що болгарська сторона порушила умови договору, в односторонньому порядку змінивши асортимент поставленої продукції. На вимогу покупця забезпечити асортимент товару, передбачений договором, продавець відмовою. Позивач, обґрунтовуючи свої вимоги, посилався на норми Господарського кодексу України. Відповідач же обґрунтовував свої заперечення на основі положень «Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі - продажі товарів» (1980 р.). Чи правильно суд в даному випадку застосував норми міжнародного договору?

2. Як слід вчинити суду у разі виникнення спору, якщо польська компанія продавала свої облігації на спеціалізованих торгах в Нью-Йорку (США), а в укладених договорах не був передбачений вибір застосовного права, і польська сторона як продавець застосовувала право Республіки Польща.

### **Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
5. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. проф. В.П. Жушмана та доц. І.А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.
6. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
7. Діковська І. А. Міжнародні комерційні контракти: колізійне та матеріально-правове регулювання: навч. посіб. Київ: Прав. єдність, Алерта, 2016. 321 с.
8. Борт О. П. Інститут договірної статуту у міжнародному приватному праві: монографія. Одеса: Гельветика, 2017. 199 с.
9. Довбиш В. А., Світлак І. І. Зовнішньоекономічний договір (контракт) купівлі-продажу: правове регулювання: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2013. 247 с.
10. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (1980 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
11. Конвенція про право, що застосовується до договорів міжнародної купівлі-продажу товарів (1986 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
12. Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів (1974 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
13. Конвенція про єдиний закон про укладення договорів про міжнародну купівлю-продаж товарів (1964 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
14. Конвенція про право, що застосовується до міжнародної купівлі-продажу товарів (1955 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
15. Конвенція про закон, що застосовується до передачі права власності у разі міжнародного купівлі-продажу товарів (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
16. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
17. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 року № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
18. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.1998 року № 351-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-14#Text>

**Позадовговірні зобов'язання у міжнародному приватному праві**  
(2 години)

*В межах даної теми розглядаються питання, пов'язані з регулюванням позадовговірних (деліктних) відносин у МПП.*

*При вивченні питань правового регулювання деліктних зобов'язань у МПП необхідно звернути увагу на відмінності щодо регулювання деліктних правовідносин в різних державах, існуючі міжнародні договори з питань деліктних зобов'язань з іноземним елементом, основні та додаткові колізійні прив'язки щодо регулювання деліктних зобов'язань.*

**Ключові поняття:** делікт, шкода, позадовговірне зобов'язання, закон місця заподіяння шкоди, закон місця настання шкоди, найбільш сприятливий для потерпілого закон.

**Питання для обговорення:**

Колізійні питання деліктних зобов'язань з іноземним елементом.

Колізійне регулювання недоговірних зобов'язань в міжнародному приватному праві

Уніфікація правового регулювання недоговірних зобов'язань в міжнародному приватному праві.

Колізійне регулювання деліктних зобов'язань у праві ЄС.

**Контрольні питання:**

1. Вкажіть основні колізійні питання деліктних зобов'язань у сучасному міжнародному приватному праві?

2. Вкажіть міжнародно-правові акти, на підставі яких здійснюється регулювання деліктної відповідальності в міжнародному приватному праві?

3. Вкажіть міжнародні договори за участю України, що регулюють питання деліктних зобов'язань?

4. Вкажіть основні колізійні питання щодо укладення шлюбу в міжнародному приватному праві?

5. Вкажіть основні акти щодо уніфікації права ЄС у сфері деліктних зобов'язань?

**Практичні завдання:**

1. В суді розглядається справа за позовом громадянина України до іноземного виробника про виплату громадянину майнової компенсації за ушкодження здоров'ю. Ушкодження здоров'ю заподіяні позивачу на території України з вини відповідача, що допустив випуск побутового приладу із конструктивними недоліками. Яке рішення щодо права, яке підлягає застосуванню, повинен прийняти суд?

2. Судно під прапором держави «А», що перевозило нафтопродукти, зазнало аварії в територіальних водах держави «В», внаслідок чого було забруднено приватні земельні ділянки на узбережжі, яке є територією держави «С». Правом якої держави повинні регулюватись відносини щодо відшкодування шкоди, завданої власникам забруднених

земельних ділянок?

**Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгерта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
5. Міжнародне приватне право: підручник. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.
6. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
7. Конвенція МОП № 12 про відшкодування шкоди у разі нещасних випадків на роботі у сільському господарстві (1921 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
8. Віденська конвенція про цивільну відповідальність за ядерну шкоду (1963 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
9. Конвенція про цивільну відповідальність за шкоду від забруднення нафтою (1969 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
10. Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами (1972 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
11. Конвенція про цивільну відповідальність за шкоду, заподіяну при перевезенні небезпечних вантажів автомобільним, залізничним та внутрішнім водним транспортом (1989 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
12. Конвенція про право, застосовне до дорожньо-транспортних пригод (1971 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
13. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

*Семінарське заняття № 13.*

**Міжнародне сімейне право**

(2 години)

*В межах даної теми розглядаються питання, пов'язані з регулюванням сімейних відносин з іноземним елементом. Вивчення правового регулювання сімейних відносин з іноземним елементом передбачає розгляд наступних питань: особливості регулювання даних відносин, основні колізійні проблеми в цій сфері, основні колізійні прив'язки щодо врегулювання питань укладення і розірвання шлюбів з іноземним елементом, регулювання особистих немайнових та майнових відносин подружжя. Важливе значення має вивчення системи міжнародних договорів із питань сімейного права.*



**Ключові поняття:** шлюб, матеріальні умови дійсності шлюбу, формальні умови укладення шлюбу, форма шлюбу, «кульгаюче» укладення (розірвання) шлюбу, спільний особистий закон, закон місця укладення шлюбу.

**Питання для обговорення:**

Загальні положення міжнародного сімейного права.

Правове регулювання укладення шлюбу з іноземним елементом в міжнародному приватному праві.

Правове регулювання особистих немайнових відносин подружжя в міжнародному приватному праві.

Правове регулювання майнових відносин подружжя в міжнародному приватному праві.

Припинення шлюбу в міжнародному приватному праві.

Міжнародні аліментні зобов'язання.

Усиновлення із іноземним елементом в міжнародному приватному праві.

**Контрольні питання:**

1. Вкажіть міжнародні договори за участю України у сфері сімейного права?
2. Вкажіть основні колізійні питання щодо укладення шлюбу в міжнародному приватному праві?
3. Вкажіть особливості укладення та припинення шлюбу у міжнародному приватному праві?

**Практичні завдання:**

1. Іноземний громадянин Н. і особа без громадянства Ф. уклали шлюб на території України в консульській установі іноземної держави з дотриманням вимог, передбачених законодавством країни, що призначила консула. Згодом було з'ясовано, що законодавство країни громадянства Н. допускає укладення шлюбу особами, які вже перебувають у зареєстрованому шлюбі. Дізнавшись, що Н. на момент одруження вже перебував в законному шлюбі, Ф. звернулась до українського суду із позовом про визнання їх спільного шлюбу недійсним на підставі положень Сімейного кодексу України. Яке рішення повинен прийняти суд в цьому випадку?

2. Шлюб був укладений між громадянкою України і громадянином Франції в Києві, надалі подружжя певний період часу проживало на території України, де знаходиться їх спільне майно. Через деякий час громадянин Франції Н. переїжджає у Францію і після цього подружжя проживає роздільно. Законодавство якої країни слід застосовувати суду України при розгляді спору про розподіл майна?

**Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.

4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
5. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І.А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.
6. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
7. Бурлай О. Є. Правовідносини подружжя в міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка. 2007. 171 с.
8. Кожевнікова В. О. Правове регулювання укладення шлюбів громадянами України у державах Європейського Союзу та їх визнання в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2010. 190 с.
9. Конвенція про згоду на взяття шлюбу, шлюбний вік та реєстрацію шлюбу (1962 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
10. Конвенція про укладення та визнання дійсності шлюбів (1978 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
11. Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом (1975 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
12. Конвенція про право, що застосовується до режимів власності подружжя (1978 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
13. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

*Семінарське заняття № 14.*  
**Міжнародне спадкове право**  
(2 години)

*В межах даної теми розглядаються питання щодо правового регулювання спадкових відносин з іноземним елементом.*

*При вивченні питань правового регулювання спадкових відносин в МПП необхідно зосередити увагу на наступних питаннях: особливості спадкових відносин, які зумовлюють специфіку їх регулювання; основні колізійні питання щодо регулювання спадкових відносин в різних національних правопорядках; основні та додаткові колізійні прив'язки в сфері спадкових відносин; міжнародні договори з питань спадкування; поняття відумерлої спадщини і пов'язане з нею регулювання.*

**Ключові поняття:** трудові відносини, роботодавець, закон місця роботи, трудовий контракт.

**Питання для обговорення:**

- Колізійні питання спадкування у міжнародному приватному праві.
- Міжнародні договори у сфері спадкування.
- Колізійне регулювання у сфері спадкових відносин.
- Перехід спадщини до держави.

### **Контрольні питання:**

1. Вкажіть основні колізійні питання, що виникають при врегулюванні спадкових відносин у міжнародному приватному праві.
2. Вкажіть особливості щодо регулювання спадкових відносин у міжнародному приватному праві.
3. Вкажіть, в яких випадках та порядку спадщина переходить до держави.

### **Практичні завдання:**

1. Громадянин України, постійно проживаючи на момент смерті в іноземній державі, склав заповіт щодо розпорядження його майном в Україні. Після його смерті один з спадкоємців за законом звернувся до суду щодо визнання цього заповіту недійсним, оскільки його було складено згідно відповідного іноземного законодавства – в простій письмовій формі в присутності двох свідків. Як слід врегулювати дане питання?
2. Після смерті особи без громадянства, що постійно проживала в Україні, постало питання, чи застосовуються положення українського законодавства на відносини щодо спадкування належного їй нерухомого майна, що знаходиться в Республіці Молдові. Надайте відповідні роз'яснення.

### **Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
5. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.
6. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
7. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
8. Михайлів О.М. Спадкування у міжнародному приватному праві: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03 / Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2022. 477 с.
9. Кармаза О. О. Міжнародне спадкове право: науково-практичний посібник. К.: Видавець Фурса С. Я.: КНТ, 2007. 328 с.
10. Конвенція про колізії законів, що стосуються форми заповітних розпоряджень (1961 р.).
11. Конвенція, що передбачає єдиний закон про форму міжнародного заповіту (1973 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
12. Конвенція відносно міжнародного управління майном осіб, які померли (1973 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

13. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV.  
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

### *Семінарське заняття № 15.*

## **Міжнародне приватне трудове право** (2 години)

*В межах даної теми розглядаються питання щодо правового регулювання трудових відносин з іноземним елементом. При вивченні цих питань слід звернути увагу на наступне: основні акти та положення щодо міжнародно-правового регулювання праці як невід'ємного права людини, основні і додаткові колізійні прив'язки щодо регулювання трудових відносин в МПП, особливості правового регулювання праці іноземців в Україні, зокрема щодо відмінностей у правовому регулювання праці що встановлені для різних категорій іноземних осіб.*

**Ключові поняття:** трудові відносини, роботодавець, працівник-мігрант, закон місця виконання роботи, трудовий контракт.

### **Питання для обговорення:**

Загальні положення міжнародного приватного трудового права.  
Міжнародно-правове регулювання праці з іноземним елементом.  
Колізійне регулювання міжнародних трудових правовідносин.  
Правовий режим праці іноземців в Україні.  
Правове регулювання праці громадян України за кордоном.

### **Контрольні питання:**

1. Вкажіть особливості правового регулювання праці іноземних працівників у міжнародному приватному праві.
5. Чи виступає Україна на сьогодні учасником «Міжнародної конвенції про захист прав всіх трудящих мігрантів та членів їх сімей» (1990 р.)?
6. Вкажіть основні положення національного законодавства щодо врегулювання трудових відносин за участю іноземного елементу.

### **Практичні завдання:**

1. Обґрунтуйте, чим зумовлено «обережне» відношення законодавця і судової практики до застосування інституту «автономії волі» при регулюванні трудових відносинах з іноземним елементом? Чому у регулюванні трудових відносин за участю іноземного елементу велику роль відіграють публічно-правові норми?
2. Працівники української фірми, котрих тимчасового направили для роботи в закордонну філію, висунули вимогу забезпечити їм такі ж умови охорони та оплати праці, які діють у цій державі. Обґрунтуйте, чи правомірними є такі вимоги.

### **Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
2. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право: навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
3. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
4. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
5. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І.А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.
6. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
7. Андріїв В. М. Міжнародне трудове право: навчальний посібник. К.: Данкор, 2017. 574 с.
8. Горбань О. П. Правове регулювання праці іноземців та осіб без громадянства в Україні: дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Харківський національний університет внутрішніх справ. 2009. 191 с.
9. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей (1990 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
10. Конвенція МОП про рівноправність громадян країни та іноземців у галузі відшкодування працівникам під час нещасних випадків № 19 (1925 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
11. Конвенція МОП про примусову чи обов'язкову працю № 29 (1930 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
12. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
13. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 року № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>
14. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 року № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

### *Семінарське заняття № 16-17.* **Міжнародний цивільний процес** (4 години)

*В межах даного розділу правового регулювання, який має назву «міжнародний цивільний процес», регламентуються питання судочинства за участю іноземного елемента. При підготовці до семінарського заняття необхідно звернути увагу на питання щодо поняття та змісту міжнародного цивільного процесу, а також існуючі міжнародно-правові акти з цього питання. Вивчення міжнародного цивільного процесу також передбачає розгляд питань щодо поняття, видів та правового регулювання в нашій державі міжнародної підсудності. Окремим розділом міжнародного цивільного*

*процесу є питання міжнародної правової допомоги, що зумовлює необхідність вивчення правової регламентації, форм та порядку її надання.*

*Також значну частину семінарського заняття відведено розгляду питання про порядок визнання та виконання іноземних судових рішень. Відповідно, при підготовці до семінарського заняття слід звернути увагу як на загальні підходи щодо регулювання цих відносин в практиці МПП, так і на встановлені в нашій державі процесуальні положення в цій сфері. При вивченні питань щодо процесуального статусу учасників судочинства з іноземним елементом слід враховувати незастосування з цих питань колізійних норм щодо правосуб'єктності особи, а імперативне регулювання цих відносин відповідним національним законодавством.*

**Ключові слова:** міжнародний цивільний процес, міжнародна підсудність, виключна підсудність, альтернативна підсудність, міжнародна правова допомога, виконання іноземного судового рішення, екзекватура, міжнародний комерційний арбітраж, арбітражний суд *ad hoc*.

### **Питання для обговорення:**

Поняття та предмет міжнародного цивільного процесу.

Джерела міжнародного цивільного процесуального права.

Правові засади участі іноземних осіб у міжнародному цивільному процесі.

Міжнародна підсудність цивільних справ.

Міжнародна правова допомога.

Визнання та виконання іноземних судових рішень.

### **Контрольні питання:**

1. Вкажіть, що слід розуміти під міжнародним цивільним процесом?
2. Вкажіть основні підходи щодо встановлення міжнародної підсудності.
3. Вкажіть загальний порядок виконання рішень іноземних судів в Україні.
4. Вкажіть, сферу застосування Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж»?
5. Вкажіть загальний порядок формування складу комерційного арбітражного суду?

### **Практичні завдання:**

1. У процесі судового розгляду українським судом справи за позовом іноземця до громадянина України було встановлено, що оскільки даний розгляд справи затягнувся, то цей же іноземець з аналогічним позовом до цього ж відповідача звернувся до суду у власній державі. На цій підставі громадянин України заявив клопотання про припинення провадження у даній справі. Обґрунтуйте, чи підлягає таке клопотання задоволенню?

2. В господарському суді розглядається позов німецької компанії до української фірми. В процесі підготовки справи до судового розгляду суддя зажадав від німецької сторони надати документи, підтверджуючі статус її як юридичної особи за правом ФРН, проте, не уточнив перелік таких документів. Представники німецької компанії надали суду Статут і виписку з торгового реєстру землі Баварія, завірені апостилем.

Проаналізувавши ситуацію, вкажіть, чи достатньо цих документів для українського суду згідно положень процесуального права.

**Рекомендована література:**

1. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
2. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
3. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
4. Цірат Г. А. Міжнародний цивільний процес: сучасний стан та перспективи міжнародно-правової уніфікації: монографія. Х., 2013. 482 с.
5. Фединяк Г.С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
6. . Цірат Г. А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. / Г.А. Цірат. К.: Алерта, 2019. 410 с.
7. Міжнародний цивільний процес України: Навчальний посібник. Практикум: За ред. доктора юридичних наук, професора С. Я. Фурси. К.: Видавець Фурса С. Я.: КНТ, 2010. 328 с.
8. Козелецька М. О. Визнання та виконання судових рішень у цивільних та комерційних справах в Європейському Союзі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. акад. прокуратури України. К., 2015. 18 с.
9. Гіренко О.Т. Сучасні тенденції регулювання юрисдикційних імунітетів у міжнародному приватному праві: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2009. 219 с.
10. Черняк Ю. В. Інститут підсудності в міжнародному приватному праві країн Європейського Союзу та України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2006. 230 с.
11. Угода держав-учасниць СНД про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності (1992 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
12. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах, укладена державами - членами Співдружності Незалежних Держав (1993 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
13. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
14. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>
15. Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999 року № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Семінарське заняття № 18.  
**Міжнародний комерційний арбітраж**  
(2 години)

*При підготовці даної теми необхідно звернути увагу на питання щодо правової природи міжнародного комерційного арбітражу; його переваг та недоліків відносно інших способів (механізмів) врегулювання господарських спорів; компетенцію арбітражу; порядок здійснення арбітражних розглядів та виконання арбітражних рішень. Окремо слід узяти до уваги, що міжнародний комерційний арбітраж має договірну природу, а тому в основі арбітражного процесу у більшості випадків лежить арбітражна угода. Відтак необхідно детально вивчити питання стосовно форми та змісту арбітражної угоди, особливостей арбітражних застережень, зокрема поняття та значення типових арбітражних застережень.*

**Ключові слова:** арбітраж, арбітражний суд, арбітражний розгляд спорів, арбітражна угода, арбітражне застереження, арбітражний компроміс, міжнародний комерційний арбітраж, інституційний арбітраж, арбітраж ad hoc, порядок арбітражного розгляду, спеціалізований арбітраж, арбітражна установа, компетенція комерційного арбітражу.

**Питання для обговорення:**

Поняття, правова природа та види міжнародного комерційного арбітражу.

Джерела правового регулювання міжнародного комерційного арбітражу.

Компетенція міжнародного комерційного арбітражу.

Арбітражна угода.

Процедура розгляду справ у міжнародному комерційному арбітражі.

Оспорювання арбітражного рішення.

Визнання та виконання арбітражних рішень.

**Контрольні питання:**

1. Вкажіть поняття та види міжнародних комерційних арбітражних судів?
2. Вкажіть відмінності розгляду справ в національних державних судах та міжнародних комерційних арбітражних судах?
3. Які спори можуть передаватись на розгляд міжнародного комерційного арбітражу?
4. В чому полягає зміст арбітражного застереження?
5. Якими актами регулюється діяльність того чи іншого міжнародного комерційного арбітражного суду?
6. Вкажіть сферу застосування Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж»?
7. Вкажіть загальний порядок формування складу комерційного арбітражного суду?



### **Практичні завдання:**

1. Румунська компанія уклала арбітражну угоду з австрійською фірмою, відповідно до якої всі спори між цими юридичними особами повинні передаватися на розгляд арбітражу, причому компетентним органом був вибраний МКАС при ТПП України. В процесі розгляду справи один з арбітрів арбітр затягував процес, грубо не виконував свої обов'язки, після чого румунська компанія запропонувала замінити його на іншого відомого фахівця. Проте австрійська компанія, як і арбітр, відмовилися від проведення заміни. Які дії слід вжити для розв'язання даної ситуації?

2. Арбітражним застереженням у зовнішньоекономічному договорі (контракті) передбачалося врегулювання можливих спорів у МКАС при ТПП Республіки Молдова колегіальним складом із трьох арбітрів, що мали бути призначені сторонами договору (контракту). Однак Секретаріатом ТПП Республіки Молдова спір, що надалі виник у процесі виконання даного договору, було визнано малозначним і його розглянув один арбітр, який обув призначений Президентом ТПП Республіки Молдова. Які правові наслідки може обумовити дана обставина? Чи існують правові засоби для захисту інтересів сторони спору, яка не згідна із таким рішенням ТПП Республіки Молдова у частині формування складу арбітражу?

### **Рекомендована література:**

1. Цірат Г. А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. / Г.А. Цірат. К.: Алерта, 2019. 410 с.
2. Мальський М. М. Арбітражна угода: теоретичні та практичні аспекти: Монографія. Львів: Літопис, 2013. 374 с.
3. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.
4. Мироненко І. В. Міжнародне приватне право: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Алерта, 2013. 288 с.
5. Міжнародне приватне право: підручник / за ред. А. С. Довгєрта і В. І. Кисіля. 2-ге видання. К.: Алерта, 2014. 656 с.
6. Цірат Г. А. Міжнародний цивільний процес: сучасний стан та перспективи міжнародно-правової уніфікації: монографія. Х., 2013. 482 с.
7. Фединяк Г.С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
8. Міжнародний комерційний арбітраж в Україні: теорія та законодавство / під загальною ред. І. Г. Побірченка. К.: Ін Юре, 2007. 584 с.
9. Міжнародний цивільний процес України: Навчальний посібник. Практикум / За ред. доктора юридичних наук, професора С. Я. Фурси. К.: Видавець Фурса С. Я.: КНТ, 2010. 328 с.
10. Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (1958 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
11. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (1961 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
12. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

13. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 року № 4002-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>

14. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 року № 1618-IV (із наступними змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

## ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Індивідуальна робота – це вид позааудиторної самостійної роботи навчально-дослідного характеру, що використовується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Вона передбачає поглиблене висвітлення науково-теоретичних і практичних аспектів досліджуваного питання з вивченням спеціальної (тематичної) літератури та нормативно-правових актів, включаючи дисертаційні та монографічні праці, новітні наукові публікації (фахові статті та матеріали конференцій), а також положення міжнародно-правових актів. Результати індивідуальної роботи оформлюються у вигляді реферату.

Загальні вимоги щодо реферату: формат – .pdf (для електронної форми), обсяг основного тексту (без титульної сторінки, плану та переліку використаних джерел) – 10-15 сторінок (шрифт – Times New Roman, міжрядковий інтервал – 1,5, вирівнювання – двостороннє по ширині тексту). Структурно реферат повинен включати наступні елементи: план; короткий вступ; основний зміст; висновки; перелік використаних джерел. Текст реферату повинен бути належно відформатований та не містити граматичних і орфографічних помилок.

Індивідуальні роботи виконуються впродовж відповідного семестру і повинні бути здані на кафедру цивільного права до моменту його завершення (для електронної форми – надсилаються на електронну пошту викладача).

1. Сучасні концепції міжнародного приватного права.
2. Застосування міжнародних торгових звичаїв в Україні.
3. Дайджест судової практики (прецедентів) в Україні з питань МПП.
4. Система міжнародних договорів України у сфері міжнародного приватного права.
5. Міжнародні механізми правової допомоги та обміну правовою інформацією у сфері МПП.
6. Проблемні питання колізійного регулювання у міжнародному приватному праві.
7. «Гнучке» колізійне регулювання.
8. Принципи колізійного регулювання.
9. Імунітети у міжнародному приватному праві.
10. Правове регулювання імунітету держави у сучасному міжнародному приватному праві.
11. Міжнародні юридичні особи.
12. Міжнародно-правова уніфікація регулювання відносин власності.
13. Розвиток колізійного регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві.
14. Принципи міжнародних комерційних договорів (УНІДРУА, 2016 р.): зміст

та застосування.

15. Застосування «Правил ІНКОТЕРМС» при укладенні зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

16. «Автономія волі» у сфері міжнародних зобов'язальних відносин: зміст та межі застосування.

17. Міжнародно-правова уніфікація питань деліктної відповідальності.

18. Сучасні колізійні прив'язки в сфері деліктної відповідальності.

19. Міжнародні договори України з питань спадкування.

20. Міжнародно-правова уніфікація регулювання трудових відносин з іноземним елементом.

21. Міжнародні конвенції з питань сімейного права.

22. Регулювання майнових відносин подружжя в міжнародному приватному праві.

23. Міжнародно-правова уніфікація цивільного судочинства з іноземним елементом.

24. Особливості процесуального статусу іноземних суб'єктів в МПП.

25. Міжнародно-правова уніфікація питань комерційного арбітражу.

26. Правовий статус постійно діючих комерційних арбітражних судів в Україні.

27. Особливості визнання і виконання арбітражних рішень в Україні.